

БЎЛАЖАК БОШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ ЎҚИТИШДА МУЛЬТИМЕДИА ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

G'ulomjon Yusupovich Eshmirzayev

Jizzax davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7247599>

Annotatsiya. Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ta'lim sifatini oshirishda ta'limi jarayonini samarali tashkil etish va boshqarishga yordam beradigan axborot texnologiyalaridan keng foydalanish, talabalarning media savodxonligini rivojlantirish haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, axborotlashtirish, internet, kompetensiyasi, mediasavodxonlik, mediata'lim.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация. В данной статье рассматривается широкое использование информатсионных технологий, которые помогают эффективно организовывать и управлять образовательным процессом будущих учителей начальных классов, повышать качество образования, развивать медиаграмотность учащихся.

Ключевые слова: информатсионно - коммуникатсионные технологии, информатизация, Интернет, медиаграмотность, медиаобразование.

USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN EDUCATION OF FUTURE PRIMARY CLASS TEACHERS

Abstract. This article discusses the wide use of information technology, which helps to effectively organize and manage the educational process of future elementary school teachers, and the development of media literacy of students.

Key words: information and communication technologies, informatization, Internet, media literacy, media education

КИРИШ

Фойдаланувчи турли кўринишдаги мультимедиали ахборотни рақамли электрон курилма орқали мультимедианинг — Фойдаланувчи интерфейс орқали кўриши мумкин. Умуман олганда, мультимедиа - бу ахборотнинг яхшиланган кўриниши ҳисобланади. Мультимедиали ахборот тўғри яратилиши натижасида унинг мазмуни ва фойдалилиги янада ортади.

Замонавий таълим тизимининг асосини сифатли ва юқори технологияли муҳит ташкил этади. Унинг яратилиши ва ривожланиши техник жиҳатдан мураккаб, шу билан бир қаторда бундай муҳит таълим тизимини такомиллаштиришга, таълим жараёнига ахборот коммуникация технологияларини жорий этишга хизмат қилади. Таълим жараёнида мультимедиа технологияларидан фойдаланиш машғулотларни интерфаол режимда олиб боришга имкон беради. Мультимедиа (ингл. сўз multi - кўп, media - муҳит)

- бу турли кўринишдаги ахборотлардан (матн, тасвир, овоз, видео, анимация) иборат яхлит бир кўринишга айтилади.

МЕТОД ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Мультимедиа технологиялари - бу мультимедиали махсулот яратиш жараёнидаги техник ва дастурий воситаларни танлаш ва қўллаш жараёнига айтилади. Мультимедиа

технологияларининг асосий мақсади - ахборотни қабул қилишда содда ва қулай бўлган мультимедиа махсулотини яратишдан иборат. Бугунги кунда мультимедиа технологиялари инсон фаолиятида, яъни бизнес, таълим, тиббиёт, харбий ва бошқа соҳаларда кенг қўлланилиб келинмоқда. Бу фаолият йўналишларида мультимедиа махсулотларини яратиш учун кенг қўламдаги дастурий воситалар мавжуд. Уларнинг айримлари мультимедианинг алоҳида компонентлари билан ишлашга мўлжалланган. Мультимедиа таърифига кура оддий туюлса ҳам, у билан ишлаш жараени мураккаб ҳисобланади. Мультимедиани билиш билан бир қаторда мультимедианинг техник ва дастурий воситаларини ҳам билиш лозим. Мультимедиали ахборотлардан биргаликда иловаларини яратувчилар мутахассисларни мультимедиа яратувчилар деб атаёмиз.

Мультимедиа иловалари компьютер, TV экранда, PDA(personal digital assistant) шахсий рақамли ёрдамчи, ёки мобил телефон орқали кўриш мумкин. Бундан ташқари мультимедиа иловалари тижорат йўлида, ёки бирор манзилга етказилиши мақсадида CD ёки DVD ташувчиларда ёки маълумотни тортиб олиш учун Internet тармоғига жойлаштирилиши мумкин.

ТАДҚИҚОТ НАТИЖАСИ

Мультимедиа иловалари интерактив бўлиши шарт эмас. Бундай иловалар чизиқли бўлиб, бошланишидан охиригача фойдаланувчи таъсирсиз амалга ошади. Агар фойдаланувчи навигация бошқаруви орқали мультимедиа иловасининг бориш жараёнига таъсирини кўрсатиши мумкин бўлса, у ҳолда бундай мультимедиали илова чизиқли бўлмаган деб аталади ва бундай интерактив кўринишдаги мультимедиа “V, илова маълумот олишда кенг имконият яратади. Фойдаланувчи мультимедиа иловани қай даражада фойдалана олиши, иловани бошқара олиши имкониятига қараб илова структураси ва сценарийси, илова дизайни ва дастурлашга катта эътибор қаратилади ва улкан маҳорат талаб қилинади. Нотугри интерфейс яратилган мультимедиа илованинг муваффақиятсиз чиқишига олиб келади. Бундан ташқари контент нотугри яратилиши натижасида мультимедиа иловада керакли маълумотларни топа олмаслигининг мумкин. Таълим мультимедианинг энг кўп ишлатиладиган соҳаси ҳисобланади.

Қўшма Штатларининг ахборот технологиялари етарлича таъминланмаган жойлари кўп. Шундай экан, бундай жойларга барчага самара келтирувчи кўп йиллик муддатга жалб қилиш лозим. АҚШ ҳукумати ҳар бир аудиторияни, кутубхона, тиббий муассасаларни, касалхоналарни, бир ахборот супермагистралига улаш мақсадида катта ишларни амалга ошириб келмоқда. Ҳозирги кунда кўпгина мактаблар ва кутубхоналар бир тармоққа (eRate) уланган. Бундан ташқари округлардаги кам даромадли қишлоқ ва шаҳарларнинг мактаблари давлат томонидан қўллаб қувватланади. Мультимедиали электрон ўқитиш ўқитувчи ва ўқувчи учун кучли, қулай ва самарали восита ҳисобланади. Тезкор тиббий ёрдам: www.accessmedicine.com.

МУҲОКАМА

Мультимедиа ўқув жараёнида катта ўзгаришларга сабаб бўлмоқда, натижада ўқитишнинг анъанавий усулларида ташқари усуллар ҳам мавжудлиги намоён бўлди. Анъанавий пасив ўқитиш усулларида иборат модел актив-ўқитиш модели билан алмаштирилди. Баъзи ҳолларда ўқитувчилар йўналтирувчи вазифасини бажариши керак бўлмоқда. Бундай ўқиш ва ўрганиш жараёни асосини ўқитувчи ўрнига ўқувчи ташкил қилади. Электрон ўқитиш ўқитиш жараёнининг кучли сиёсати бўлиб, ўқитувчилар

анъанавий ўқитиш усуллари ўрнини босади демай, балки —бойитилгани кўриниши деб атадилар.

Мактабларда мультимедиа ўқувчилар томонидан ҳам фойдаланиладиган кўринишларидан, булар: интерактив журналлар, ахборотномалар, шахсий мультимедиа иловаларини яратиш ва ҳ.к. Ўқувчилар ўзларининг ўқув жараёнлари ҳақида видеолавҳаларини яратишлари, ва YouTube га жойлаштиришлари мумкин. Бундан ташқари ўз веб-саҳифаларини яратишлари ва интернет тармоғига жойлаштиришлари мумкин. ITV (Interactive TV) орқали турли макондаги ўқувчилар ва ўқитувчи бир аудиторияга жамланиши мумкин. Мактабларнинг интернетдаги шаклида турли мамлакатлардан, маконлардан йиғилган ўқувчиларни ўзаро мулоқотини ўрнатиш, улар учун қулай шароитни яратиш, шу билан бир қаторда ўқитувчи дам олиш масканларида алоқа воситалари орқали мулоқотга киришиши мумкин. Масалан, Washington On Line (www.waol.org) талабалар учун қулай ўқиш жараенини яратди. Бунда талабалар газ, электр энергияси учун, транспорт харажатидан мустасно бўладилар, шу билан бир қаторда ўқитувчиларга ўз виртуал синфларини Интернетда қулай тақдим этишлари ўргатилади.

Тижоратда мультимедиа тақдимот, ўрганиш, маркетинг, реклама, маҳсулотлар тақдимоти, имитация, маълумотлар омбори, тезкор хабарларни жўнатиш ва қабул қилиш, шунингдек тармоқ коммуникацияси сифатида қўлланилади. Овозли хабар ва видеоконференциялар локал ва глобал тармоқларда (LAN ва WAN) интернет-протоколлар орқали амалга оширилади.

ХУЛОСА

Ҳозирги кунда тақдимот яратадиган дастурий воситалар матн билан бир қаторда тасвир, аудио ва видео ахборотлар билан бойитиш, слайд-шоу шаклида намоиш қилиш имконияти мавжуд.

REFERENCES

1. Арипов А.Н. ва бошқалар. Ахборот-коммуникатсия технологиялари изоҳли луғати. – Тошкент, 2004. – 26 б
2. Ismatullaevna, M. D., & Yusupovich, E. G. (2019). THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol, 7(12).
3. Эшмирзаев, Г. (2021). Талабалар компетентлигини ривожлантиришда инновацион технологиялардан фойдаланиш. *Жиззах-2021*
4. Эшмирзаев, Г. (2021). Бошланғич синфларни ўқитишда электрон дарсликларни ўрни. *Инновационс ин примарй эдусатион*, 2(Архив№ 4)
5. Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni kasb tanlashga yo'naltirishning nazariyasi va amaliyoti. G.Quttibekova, D.Kulboeva T-: O'zbekiston 2020-y